

Scenariusz lekcji terenowej numer 4

Be Eco-friendly / Bądź obrońcą przyrody.

Scenariusz przygotowany jest na okoliczności związane z obchodami Dnia Ziemi lub wydarzeniami związanymi z przyrodą i ekologią.

W oparciu o niniejszy scenariusz można przygotować lekcję z dowolnego zakresu tematycznego oraz na dowolnie wybraną okoliczność. Należy wówczas dostosować poszczególne elementy lekcji do potrzeb organizowanych zajęć.

Lekcje można przeprowadzić wśród uczniów jednej klasy lub kilku. Elementy lekcji można wykorzystać podczas zajęć otwartych takich jak festyny, pikniki, „dni otwarte” oraz podczas innych wydarzeń szkolnych.

Cele:

- uczeń utrwala oraz poszerza wiedzę z zakresu przyrody i ekologii,
- uczeń rozwija zainteresowania środowiskiem przyrodniczym,
- uczeń współpracuje z rówieśnikami.

Środki dydaktyczne:

Pacynki Tom i Tina, plakat „The wheel of knowledge / Koło wiedzy”, ewentualne materiały w zależności od przygotowanych zadań.

Przebieg zajęć:

1. Przywitanie.

Piosenka „This is the way we say hello” / „Witamy w klubie Tiny i Toma”.

2. Wprowadzenie.

Tina i Tom opowiadają uczniom, iż w miniony weekend spędzili czas w pobliskim parku (ogród szkolny, las). Zachwyceni Tina i Tom wyliczają przygody, jakie ich spotkały. Zobaczyli bardzo różne drzewa, krzewy i kwiaty, słyszeli piękny śpiew ptaków.

PRZYGOTOWANIE GRY:

Aby zrealizować grę należy przygotować:

- plakat „The wheel of knowledge” / „Koło wiedzy”. Zaleca się przymocowanie plakatu na sztywnym arkuszu papieru oraz przypięcie strzałki w taki sposób, aby była ruchoma. Można również umieścić plakat płasko na podłodze oraz losować zadania za pomocą rzutu piłeczką.
- karteczki do identyfikatorów służące do podziału na grupy (np.: i5, i6 lub i7)

Konstrukcja uniwersalnego plakatu „The wheel of knowledge” / „Koło wiedzy” pozwala na utworzenie sześciu kategorii wedle kolorów, co uporządkuje oraz wzbogaci atrakcyjność gry. W każdej z sześciu kategorii można zawrzeć dwie oddzielne kategorie precyzując kategorie i zawarte w nich zadania.

Na potrzeby niniejszego scenariusza przygotowano plakat (załącznik nr 1) oraz następujące kategorie:

Proponowane kategorie:

1. Świat roślin
 - 1). pytanie
 - 2). zadanie
2. Świat zwierząt
 - 3). pytanie
 - 4). zadanie
3. Ptasia radio
 - 5). pytanie
 - 6). zadanie
4. Ekologia
 - 7). pytanie
 - 8). zadanie
5. Ochrona przyrody

- 9). pytanie
- 10). zadanie

6. Pięknie liczę, piszę i mówię o przyrodzie.

- 11). pytanie
- 12). zadanie

ZASADY GRY:

Gra pozwala sprawdzić wiadomości uczniów z zakresu wiedzy o otaczającym go środowisku. Nauczyciel ma do dyspozycji kilkadziesiąt pytań oraz zadań z dziedzin takich jak: świat roślin, świat zwierząt, ekologia, ochrona przyrody oraz pięknie liczę, piszę i mówię o przyrodzie. Zasady gry pozwalają przeprowadzić ją w każdych warunkach. Może być użyta podczas konkursów międzyszkolnych, międzyklasowych, czy sprawdzenie wiadomości pomiędzy uczniami jednej klasy. Uczniowie mogą brać udział w grze jako grupy lub indywidualnie. W przypadku grup, wskazane jest aby został wyznaczony przedstawiciel, który będzie odpowiedzialny za podanie prawidłowej odpowiedzi oraz losowanie pytań.

- Nauczyciel ustala kolejność według której uczniowie reprezentujący grupy lub indywidualni uczniowie będą losowali kategorie pytanie.
- Uczniowie losują kategorię poprzez zakręcenie wskazówką.
- Po ustaleniu kategorii, nauczyciel prezentuje pytanie uczniom. Pytanie powinny zostać wybierane losowo. Jedną z możliwości jest umieszczenie każdego z pytań oraz zadań na osobnych kartkach papieru a następnie złożenie ich w pojemniku z którego będą losowane.
- Grupa odpowiada na pytanie lub wykonuje zadanie a poprawna odpowiedź lub wykonanie zadania jest nagradzane punktem.

DODATKOWE WSKAZÓWKI:

- Ważne jest aby nauczyciel przedstawił dokładnie wszystkim uczniom zasady gry przed jej rozpoczęciem.
- Należy przed rozpoczęciem gry ustalić wraz z uczniami czas, jaki mają na udzielenie odpowiedzi lub wykonanie zadania.

3. GRA TERENOWA – część właściwa

Przykładowy zestaw pytań i zadań:

1. Świat roślin

1). pytanie:

- Wymień przynajmniej trzy nazwy drzew liściastych.
- Wymień przynajmniej trzy nazwy drzew iglastych.
- Wymień nazwy czterech charakterystycznych warstw lasu. (ściółka, runo leśne, podszyt, korony drzew)
- Co to jest park narodowy? Wymień nazwy przynajmniej trzech parków narodowych w Polsce.
- Co dzieje się z liśćmi roślin na jesień?
- Jakie kwiaty możemy znaleźć w naszych ogródkach wczesną wiosną? (krokusy, przebiśniegi)
- Co należy zrobić z grzybami niejadalnymi i trującymi znalezionymi w lesie?
- Kwiatu maku polnego są koloru? (czerwonego)
- Z jakiej rośliny powstają pospolite „dmuchawce”? (mniszek lekarski)
- Jakie znasz rodzaje drapieżników zamieszkujące Polskę? (wilk, ryś, lis, kuna, niedźwiedź brunatny)
- Kontakt z tą pospolitą rośliną kończy się pieczeniem, swędzeniem oraz bąblami na skórze
- Jakie znasz zboża. Wymień co najmniej trzy. (pszenica, żyto, owies, jęczmień)
- Jak nazywa się las, w którym rosną drzewa iglaste i liściaste? (lasy mieszane)
- Liść jakiego drzewa znajduje się na fładze Kanady? (klonu)
- Czego potrzebują rośliny do prawidłowego rozwoju?
- Wymień dwie rośliny wchodzące w skład runa leśnego. (mchy, paprocie, grzyby, jagody)
- Które drzewo iglaste gubi igły na zimę? (modrzew)
- Jaki typ kwiatostanu posiada pszenica? (kłos)
- Jak nazywają się zboża które wysiewamy jesienią? (ozime)
- Czy pszenica należy do roślin zbożowych (tak)
- Do jakich roślin należy rzepak? (oleistych)

- Należy do roślin włóknistych, służy do wytwarzania miękkiej tkaniny. Jaka to roślina? (bawełna)
- Czy burak należy do roślin: okopistych, okopowych, okopowych czy okotypowych? (okopowych)
- Wymień trzy podstawowe elementy z których składa się roślina. (łodyga, liście, korzenie)
- W jaki sposób możemy określić wiek ściętego drzewa? (po ilości słoii)

2). zadanie

- Dopasuj ilustrację przedstawiającą liść do nazwy rośliny.
- Ułóż puzzle oraz nazwij roślinę na powstałym obrazku.
- Skosztuj/powąchaj/dotknij i powiedz z jakiej rośliny pochodzi (ketchup, sok jabłkowy, dżem, mięta itp.)

2. Świat zwierząt

3). pytanie

- wymień nazwy trzech chronionych zwierząt w Polsce
- Mieszkanie niedźwiedzia zimą to? (gawra)
- Jak nazywa się zwierzę żyjące w ciemności? (kret, nietoperz)
- Zwierzę, które często nie pamięta gdzie złożyło zapasy na zimę to? (wiewiórka)
- Czym jest skrzek?
- Jak nazywa się „galaretowate” zwierzę żyjące w Bałtyku, którego parzydełka wytwarzają jad? (meduza)
- Największym ssakiem jest...? (płetwal błękitny)
- Jak nazywa się gatunek jadowitego węża z rodziny żmijowatych, którego można napotkać w polskich lasach? (żmija zygzakowata)
- Które zwierzęta przystosowują środowisko do własnych potrzeb budując tamy czy żłobiąc kanały? (bobry)
- Podaj nazwy przynajmniej dwóch zwierząt wodno-lądowych. (krokodyl, żaba)
- Grupa wilków to...? (wataha)
- Czym najczęściej pokryte jest ciało ssaków? (włosami)
- Wymień trzy ptaki które nie potrafią latać. (struś, kiwi, pingwin, kazuar, emu)
- Jak nazywa się samiec świni? (knur)
- Jak nazywają się nogi zająca: biegi, skoki czy badyle? (skoki)
- Co to za zwierzę: Ma króciutkie nóżki, i małe ryjek, chociaż igły nosi, nigdy nic nie szyje? (jeż)
- Czy pająk to owad? (nie, to pajęczak)
- Co to za zwierzę: Lubi jagody i żółędzie, więc sadelko sobie przędzie. W czasie zimowej pory chowa się do swej nory. Jego czarno-biała głowa w lesie dobrze się chowa. (borsuk)
- Najbardziej znany przedstawiciel torbaczy to...? (kangur)
- Zwierzę, które stało się symbolem przebiegłości w polskich bajkach to...? (lis)
- Kły dzika to inaczej...? (szable)
- Czy rekin to ryba? (tak)
- Jak nazywa się charakterystyczne upierzenie wokół oczu sowy? Szlara, okular czy binokular. (szlara)
- Czy stwierdzenie, iż „żaba jest płazem” jest poprawne? (tak)
- Czy stwierdzenie, iż „żółw jest gadem” jest poprawne? (tak)

4). zadanie

- Wylosuj karteczkę z nazwą zwierzęcia oraz tylko za pomocą gestów przekaz swojej grupie jakie zwierzę wylosowałeś.
- Wylosuj karteczkę z nazwą zwierzęcia oraz tylko za pomocą dźwięków przekaz swojej grupie jakie zwierzę wylosowałeś.
- Wylosuj karteczkę z nazwą zwierzęcia oraz podaj swojej grupie opis tego zwierzęcia.
- Na podstawie ilustracji śladów / tropów zwierząt powiedz jakie to zwierzę.
- Na podstawie nagrania dźwięku wydawanego przez zwierzę, powiedz jakie to zwierzę.

3. Ptasie radio

5). pytanie

- Jaki ptak wylatuje zimą do ciepłych krajów?
- Wymień trzy gatunki ptaków znajdujących się pod ochroną w Polsce?
- Patki odlatujące do ciepłych krajów tworzą w locie szyk na kształt jakiej litery? (V)
- Który ptak sam nie buduje gniazd, lecz znosi jaja do innych ptaków? (kukułka)
- Który z ptaków wybiera się z morze w znanym wierszu Jana Brzechwy? (sójka)
- Jak nazywa się ptak morski, który łowi ryby w swój ogromny dziób z torbą (kieszenią)? (pelikan)
- Który z wymienionych ptaków pozostaje w naszym kraju na zimę: wilga, sójka, jaskółka? (sójka)
- Jakiego ptaka nazywamy lekarzem drzew? (dzięcioła)
- Dźwięki wydawane przez gołębie to...? (gruchanie)

6). zadanie

- Rozejrzyj się dokładnie i odszukaj 3 ptaki
- „Walka kogutów” - dwóch zawodników staje naprzeciwko siebie na jednej nodze, ręce mają splecione z tyłu. Podskakując uderzają siebie nawzajem barkami. Zwycięża ten, kto drugiego wytrąci z równowagi, to znaczy zmusi go do dotknięcia ziemi drugą nogą.
- Na podstawie pióra (lub samej ilustracji pióra) powiedz do jakiego ptaka należy to pióro.
- Na podstawie nagrania dźwięku wydawanego przez ptaki, powiedz jaki to ptak.

4. Ekologia

7). pytanie

- Dzień Ziemi obchodzimy w którym miesiącu? (kwiecień)
- Jakie znasz odnawialne źródła energii? (wiatr, promieniowanie słoneczne, opady, pływy morskie, fale morskie)
- Co to jest ekologia?
- Papier wrzucamy do kosza oznaczonego kolorem...? (niebieskim)
- Plastik wrzucamy do kosza oznaczonego kolorem...? (żółtym)
- Szkło wrzucamy do kosza oznaczonego kolorem...? (zielonym)

8). zadanie

- segregowanie odpadów: uczeń/drużyna otrzymuje worek z różnymi odpadami (lub worek z ilustracjami przedstawiającymi odpady). Zadanie polega na prawidłowym powkładaniu śmieci do odpowiednich pojemników
- Uczeń/drużyna typuje przeciwnika. Każdy uczeń/drużyna otrzymuje 10 „paczek makulatury”, które należy jak najszybciej przenieść do skupu makulatury. Zadanie jest na czas. Wygrywa uczeń/drużyna, która pierwsza wykona zadanie

5. Ochrona przyrody

9). Pytanie

- Co oznacza określenie „pomnik przyrody”?
- O przyrodę dba człowiek, który: (wymień przynajmniej 3 przykłady)?
- Wymień trucicieli powietrza.
- Dlaczego nie można wypalać starej trawy?
- Co to jest smog? (chmura dymu i spalin unoszące się nad miastem)
- Ile jest parków narodowych w Polsce? (23)
- Jakie znasz formy ochrony przyrody w Polsce? (park narodowy, park krajobrazowy, rezerwat przyrody, obszar chronionego krajobrazu, obszar Natura 2000, pomnik przyrody, stanowisko dokumentacyjne, użytek ekologiczny, zespół przyrodniczo-krajobrazowy, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt lub grzybów).
- Jak nazywa się najstarsze i największe drzewo w Polsce? (Dąb Bartek)
- Jak nazywa się najstarszy park krajobrazowy w Polsce? (Suwalski Park Krajobrazowy)
- Najmniejszym parkiem narodowym jest..? (Ojcowski Park Narodowy)
- Czy ryś jest symbolem Bieszczadzkiego Parku Narodowego? (tak)
- Które z gazów przyczyniają się do przyspieszania efektu cieplarnianego? (freony)
- Co to jest „dziura ozonowa”?
- Dlaczego nie należy wyrzucać foliowych reklamówek do wody?
- Dlaczego nie należy wyrzucać przeżutej gumy na chodnik?

PROJEKT JEST WSPÓLFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO.

- Jakie zwierzę stało się symbolem WWF (World Wide Fund for Nature)? (panda)
- Wymień kilka zasad, które sam możesz stosować aby chronić przyrodę?

10).zadanie

- Wraz z grupą stwórzcie plakat zachęcając do ochrony przyrody.
- Spośród ilustracji roślin i zwierząt wybierzcie te, które są gatunkami chronionymi.

6. Pięknie liczę, piszę i mówię o przyrodzie.

11).pytanie

- Ile głosek słyszysz w słowie „chrząszcz”
- Kiedy rozpoczyna się kalendarzowa wiosna? (wskaż miesiąc)
- Kiedy rozpoczyna się kalendarzowe lato? (wskaż miesiąc)
- Kiedy rozpoczyna się kalendarzowa jesień? (wskaż miesiąc)
- Kiedy rozpoczyna się kalendarzowa zima? (wskaż miesiąc)

12).zadanie

- Uzupełnij wyrazy odpowiednimi literami
 - u/ó: jask_łka, b_k,
 - ź/rz: g_yby, _aba, wie_ba, nosoro_ec, ja_ębina, je_yny, _e_ucha, zbo_e, b_oza, sk_ek,
 - h/ch: _uba, _wasty, me_, _iena,
- Złóż puzzle i nazwij roślinę/zwierzę znajdujące się na obrazku
- Rozwiąż rebus
- Podziel na sylaby „wierzba płacząca”
- Ułóż przysłowie z rozsypanki wyrazowej oraz wyjaśnij jak rozumiesz powstałe przysłowie:
 - „W marcu jak w garncu”
 - „Kwiecień-plecień, bo przeplata, trochę zimy trochę lata”
 - „Gdy skowronek świergoli, rolnik myśli o roli”
 - „Darowanemu koniowi nie zagłada się w zęby”

4. Piosenka „Let’s clean up” / „Posprzątajmy”.

Zadaniem uczniów jest uprzątać miejsce zabawy w trakcie trwania piosenki.

5. Mystery Box

Piosenka „Mystery Box” / „Tajemnicze Pudełko”.

Nauczyciel podsumowuje grę, ogłasza jej wyniki. Zwycięska drużyna otrzymuje dyplomy.

Nauczyciel może przygotować nagrody dla zwycięzców.

6. Samoocena.

Pokażcie palce rąk, im więcej ich pokażecie, tym więcej zadań udało Wam się dzisiaj zrealizować.

7. Informacja zwrotna nauczyciela.

Na tej lekcji podobało mi się...

Jestem zadowolony/a z tego, że...

8. Zakończenie zajęć.

Na każdym zajęciach uczniowie, w zależności od ilości czasu, dokończają zdanie:

- *Dzisiaj nauczyłem/am się...*
- *Dzisiaj dowiedziałem/am się...*
- *Dzisiaj podobało mi się...*
- *Dzisiaj nie podobało mi się...*

9. Pożegnanie.

Piosenka „This is the way we say goodbye” / „Tina i Tom żegnają się”.